Varsavalmennuksen ammattilaiset

Juha ja Tiina Koskela muuttivat viime syksynä Forssaan pitämään yhtä Pilvenmäen ratatalleista. Kahden pienen tytön vanhemmat ovat erikoistuneet varsojen opetukseen ja valmennukseen. Viimeisten viiden vuoden aikana sisäänajettuja varsoja on kertynyt noin sata. Sekä Juhan että Tiinan kokemus varsojen käsittelijöinä ulottuu heidän nuoresta iästään huolimatta kuitenkin huomattavasti viime vuosia pidemmälle.

Koskeloiden tallissa on 15 hevosta, joista peräti 12 on juuri kaksivuotiaaksi kääntynyt. Lisäksi listoilla on yksi kolmevuotias ja kaksi vanhempaa hevosta, jotka molemmat ovat omilla tavoillaan toipilaita – toisella ei ole startattu lähes vuoteen ja toisellakin on taukoa takana jo lähes viisi kuukautta. Ikähaarukka on tietoinen valinta, sillä Juha ja Tiina panostavat nimenomaan varsoihin.

Varsat tulevat heille opetettaviksi ja alkuvalmennukseen. Kilpauraansa varten varsat siirtyvät seuraaville valmentajilleen kaksivuotiskauden aikana niin, että syksyllä Koskeloiden talliin tulee taas uusi ikäluokka. Viime vuosina Juha ja Tiina ovat Lohtajan ravitallin nimissä opettaneet ja sisäänajaneet esimerkiksi Pekka Korven, Harri Koivusen ja Timo Nurmoksen varsoja.

Varsat hyötyvät tallin rauhallisuudesta sekä pienemmästä tautipaineesta, kun kilpahevoset eivät luo katkoksia päivärutiineihin tai tuo mukanaan virustauteja ravireissuilta. Valmentajille kilpahevosten puuttuminen tallista mahdollistaa molempien vanhempien työskentelyn raskaalla hevosalalla, vaikka perheeseen kuuluu kaksi alle kouluikäistä lasta.

– Ja me tykätään molemmat nimenomaan varsoista ja niiden opettamisesta, Tiina naurahtaa.

Tiina Koskela ja 1,5-vuotias ori Winter's Iceman (i: Love You).

Koskaan ei saa hermostua

Varsinaisia varsavalmentajia on Suomessa vielä aika vähän, vaikka mallin hyödyt kaikille osapuolille ovat selvät. Varsa hyötyy kokeneesta opetuksesta, ja varsinainen valmentaja saa kaksivuotiaana talliinsa hyvin opetetun ja säännöllisesti hiitatun varsan. Varsavalmentajalla on myös ehkä eri lailla aikaa paneutua joka varsaan yksilöllisesti kuin menestyvällä kilpavalmentajalla, jonka listoilla on kymmeniä hevosia.

Koskeloiden asiakkaat kiittelevät pariskunnan toimintaa hevosten kanssa, sillä Tiina ja Juha eivät hermostu varsoille koskaan. Varsat ovat silmiinpistävän rauhallisia käsitellä ja ne käyttäytyvät hyvin koko ajan. Ne tarhaavat niin paljon kuin mahdollista ja ruokitaan hyvin. Myös kengitykseen kiinnitetään paljon huomiota. Tarkka työskentely hevosen uran kannalta ratkaisevassa vaiheessa ei ole sattumaa, vaan pitkän kokemuksen tulosta.

Forssa 11-12.10.2012 169: Varsojen opetus alkaa ohjasajolla. Kun se muutaman kerran jälkeen sujuu, on aika laittaa kärryt perään. Aluksi siinäkin on avustaja mukana. Raviaakkosia opiskelemassa Favourite Thing (i: Fill V).

Tiinasta tuli Koskela avioliiton kautta kesällä 2009. Omaa sukua hän on Lempiälä, Lempiälän oriaseman perustaneiden Mikko ja Seija Lempiälän tytär. Hänen kotonaan on ollut hevosia aina.

– Ensimmäinen ori, Usti, tuli astumaan meille vuonna -87. Lempiälän oriasema perustettiin virallisesti vuonna -90, Tiina kertoo.

Juhan ei aluksi pitänyt lähteä työskentelemään hevosten parissa, vaan hän opiskeli tietojenkäsittelytiedettä. Veri veti kuitenkin hevosalalle.

– Tiinan kanssa kun aloimme seurustella, niin mäkin heitin repun naulaan. Tiinan luo Veteliin muutin vuonna 2000, opetimme asiakkaiden varsoja ja oli meillä siinä muutamia valmennettaviakin.

Oppia maailmalta

– Halusimme nähdä muutakin kuin kotiympyrät, ja nuorena pitää lähteä jos meinaa. Isä tuumasi siihen, että hommataan teille nyt sitten edes kunnon paikka, Tiina muistelee. – Lähdimme Ruotsiin, ensin Christer Nyströmille Solvallan lähelle. Siellä oli paljon varsoja ja se oli tosi kiva paikka.

Nyströmin jälkeen loppuvuodesta 2003 Juha ja Tiina suuntasivat Olle Goopille, jossa he ehtivät olla reilun puoli vuotta. Loma Suomeen katkaisi kuitenkin yllättäen nuorten matkan.

– Viihdyimme tosi hyvin, mutta sitten isäni sairastui. Tulimme lomalle Suomeen kesällä 2004, mutta lopputulos oli, että jäimme tänne. Isä oli puhelimessa aina vähätellyt sairauttaan, emmekä olleet tajunneet kuinka vakavasta tilanteesta oli kyse. Kun isä kuoli, jäimme auttamaan oriasemalle kunnes äiti pääsi jaloilleen.

Lempiälän oriasema oli toiminnassa 2006 kauden loppuun, ja sen jälkeen Tiinan ja Juhan oli aika jatkaa kesken jäänyttä reissuaan. Tällä kertaa katseet suuntautuivat valtameren taakse.

Smedshammerin tallilla koko karusellin läpi

– Amerikka kiinnosti. Ala-Seppälän Martti tuli apuun ja kysyi meille paikan Trond Smedshammerilta, Juha kertoo.

– Siellä saimme tehdä ihan kaikkea. Aloitimme keväällä 2007 New Jerseyssä kun 2-vuotisikäluokalta alettiin pudottaa vauhteja. Saimme hoitaa työmme aika lailla omaan tapaamme, Tiina muistelee.

Kesän sire stakeseissa Juhan ja Tiinan hoidokit myös menestyivät hienosti. Ne voittivat karsintansa ja sire stakes –finaalissa hevoset ottivat kaksoisvoiton.

Koskeloiden elämä oli työntäyteistä. – Ei siinä paljon muuta kuin töitä ehtinyt tehdä. Neljältä aamulla menimme talliin, sitä ennen täytyi käydä ruokkimassa omassa valmennuksessa oleva ajohevonen toisella tallilla. Ja kun Trondilta pääsi kuuden aikaan illalla, niin siitä ajamaan ja hoitamaan oma ajohevonen. Mutta eipä sitä muuta niin kaivannut, töitä sinne oli lähdetty tekemään ja oppimaan, Juha huomauttaa.

– Hambon jälkeen lähdimme sitten Lexingtoniin, minä ensin ja Juha kaksi viikkoa myöhemmin hevoskuljetusauton puikoissa.

Parin kuukauden Kentuckyn kierroksen jälkeen Tiina ja Juha palasivat New Jerseyhin ja uusien varsojen pariin. Harrisburgin huutokauppa kuului tietysti ohjelmaan ja marraskuun puolessa välissä oli aika siirtyä Floridaan. – Saimme opettaa varsat niin kuin halusimme. Opetus oli aika nopeaa, varsoja ajettiin kaksi kertaa takaa, sitten muutaman kerran avustajan kanssa ja sen jälkeen sillä jo ajettiinkin yksin, Tiina kertaa.

– Mutta kyllä me tässäkin asiassa ollaan aina oltu aika perfektionisteja, tosi tarkkoja siitä, että ei saa tulla yhtään virhettä ja mikään ei saa mennä vikaan. Varsojen kanssa ei auta koskaan hermostua.

Takaisin Suomeen

Vuoden 2008 keväällä Tiina ja Juha muuttivat takaisin Suomeen. Toinenkin elämänmuutos odotti kulman takana, sillä samana syksynä syntyi pariskunnan esikoistytär. Tiinan ollessa äitiyslomalla Juha työskenteli Koulutuskeskus Salpauksessa Ari Vianderin virkavapaan sijaisena vuoden verran. Työkuviot olivat tutut, opetettavana olivat tällä kertaa Kemppitallin varsat. Syksyllä 2009 perhe muutti Lohtajan ravitallille vastaamaan oriasematoiminnasta ja BWT:n siitostammoista sekä varsoista. Viime kesänä aika oli viimein kypsä omalle yritykselle ja palasten loksahtaessa kohdalleen kotipaikaksi vakiintui Forssa.

– Täällä on hyvät paikat ja joka puolelle on hyvät yhteydet. Ja kyllä se vaan ravirata on oikea paikka varsoille tässä opetteluvaiheessa, Juha miettii.

Teksti: Johanna Heinonen / Kuvat: Johanna Heinonen ja Satu Lempiälä

Juha Koskela

Ensimmäisenä vuonna varsat opetetaan työntekoon

Varsojen valmennus ensimmäisen vuoden läpi kuulostaa kerrottuna tai kirjoitettuna hyvinkin yksinkertaiselta, vaikka jokainen hevosihminen tietää, että se ei todellakaan sitä ole.

Nykypäivän lämminverivarsat osaavat ravata, joten sitä niille ei pääsääntöisesti tarvitse opettaa. Sen sijaan työntekoon ne pitää opettaa ja valmistaa niiden keho vastaanottamaan myöhempi valmennus. Varsan valmennuksen laiminlyöntiä ei kaikilta osin ole mahdollista korjata myöhemmässä vaiheessa, sillä nuoren hevosen elimistö kaipaa lajinmukaista harjoittelua kehittyäkseen tarpeeksi kestäväksi kilpauraa ajatellen. Niin lihaksisto, luusto kuin verisuonistokin tarvitsee kohtuullista rasitusta nuorena, jotta menestyminen myöhemmin olisi mahdollista.

– Varsojen valmennuksessa tärkeintä on, että varsa kulkee rentona ja ”vapaana” kärryjen edessä. Varsan tulee kulkea ehdottoman suorassa ja käyttää kroppaansa tasaisesti. Joitain joutuu hieman auttamaan kengityksellä tai muulla, mutta varsan tulee kuitenkin kantaa itse itsensä, Juha aloittaa.

Varsojen opiskelu ravihevosiksi alkaa pääsääntöisesti 1-vuotissyksynä. Koskeloiden tallissa varsat ovat opetusvaiheen jälkeen valjaissa viisi kertaa viikossa. Muutaman kuukauden kuluttua ajokerrat vähenevät neljään. Koko ensimmäisen vuoden ajan ratkaisevaa ei niinkään ole kerralla ajettujen kilometrien määrä, vaan riittävä määrä toistoja.

– Lenkin pituus on sellainen, että ne jaksavat sen hyvin juosta. Neljästä kilometristä kuuteen kilometriin ja varsan pitää juosta koko matka kunnolla ja koko kroppaansa käyttäen. Ei mitään nöpöhölkkää, vaan hyvää ravia niin, että takajalka potkaisee juostessa taaksepäin, Tiina kuvailee.

Vuoden vaihtuessa varsat aloittavat hiittien harjoittelemisen. Tässä vaiheessa ne kulkevat noin kahden minuutin vauhdeissa, jos mitään isompia ongelmia ei ole ollut. Varsoja ajetaan edelleen neljästi viikossa, ja hiitit aloitetaan niin, että tammikuussa yksi ajokerroista on mailin hiitti. Helmikuussa hiittien määrä nostetaan kahteen viikossa.

Mikäli varsat kehittyvät tasaisesti, vauhteja pudotetaan kevään ajan pari sekuntia viikossa. Tavoitteena on, että huhtikuun loppuu mennessä varsat ovat 1.40 –vauhdeissa. Silloin voidaan myös omistajalle kertoa, onko varsassa ainesta 2-vuotiskilpailuihin vai siirretäänkö tavoitteet suosiolla kolmevuotiskauteen.

– Tässä pitää muistaa, että aina edetään varsan ehdoilla. Sen pitää kulkea koko ajan rennosti ja helposti. Joka varsalla jäädään siihen vauhtiin, mitä se menee hyvällä tyylillä eikä yritetä väkisin kovempaa, Tiina muistuttaa.

Toukokuussa ohjelmaan tulevat myös tuplahiitit. Joillain varsoilla ajetaan molemmat hiitit 1.40, toisilla toinen hiitti ajetaan kovempaa. Jos varsalla on tarkoitus startata kaksivuotiaana, on se kesäkuun lopussa n. 1.30-vauhdeissa.

Tiina ja Juha ovat hyvin tarkkoja siitä, että varsa ravaa suoraan ja tasapainossa. Jos jotain ongelmia ilmenee, niin heidän periaatteenaan on, että toista lenkkiä ei ajeta perään ennen kuin on selvitetty missä vika on.

– Ravin pitää olla helppoa. Jos jonain päivänä varsa ei ravaa kunnolla, kannattaa jättää lenkki tekemättä. Tämän ikäiset kuitenkin kasvavat vielä ja saattavat välillä kipeytyä sen takia, yleensä ne paranevat ihan sillä että saavat olla pari päivää helpommalla, Juha toteaa.

– Me panostamme siihen, että varsat liikkuvat puhtaasti ja ovat rentoja. Niiden pitää palvella ihmistä ja olla kuuliaisia. Ensimmäinen vuosi perustuu siihen, että jos polvisuoja putoaa vauhdissa, pitää varsa voida pysäyttää ja laittaa suoja saman tien paikalleen.

Johanna Heinonen

Koskeloilla on lämminveristen lisäksi kaksi vuonna 2011 syntynyttä suomenhevosta. Niiden valmennus ei juurikaan poikkea lämminveristen valmennuksesta, vaikka vauhteja ei kiristelläkään samaa tahtia. Kuvassa vasemmalla Paijaus (i: K.M. Nopsa) ja oikealla Oiva-Sointu (i:Liising).

Kaksivuotiaiksi kääntyneet varsat harjoittelevat tulevalla urallaan tarvitsemiaan taitoja. Opetusvaiheen jälkeen alkaa hiittien opettelu ja vauhteja kiristetään pikku hiljaa. Tässä Callela Flamenco (i:Donerail) ja Winter's Snowman (i: Lear Jetta).